

BS/122/2009

ZAGROŻENIE HAŁASEM –
OPINIE Z LAT 1999 I 2009

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

- ▶ Większość respondentów (71%) odczuwa uciążliwy, męczący hałas, natomiast ponad jedna czwarta (28%) twierdzi, że styka się z nim zupełnie sporadycznie. Zagrożenie hałasem jest obecnie nieco mniejsze niż w 1999 roku.
- ▶ Hałas dokucza badanym w różnych środowiskach – na ulicach, drogach (56%), w pracy (odczuwa go 46% zatrudnionych), w środkach lokomocji (33%), w supermarketach (25%), w mieszkaniu (21%), w miejscach wypoczynku (12%). Od roku 1999 wzrósł (o 8 punktów) odsetek skarżących się na hałas w placówkach handlowych, a zmalał (też o 8 punktów) doświadczających go w swoim mieszkaniu.
- ▶ W pracy ankietowani niezmiennie narażeni są przede wszystkim na uciążliwy hałas związany z działaniem maszyn czy sprzętu biurowego (odczuwa go 37% zatrudnionych) oraz dochodzący z ulicy lub drogi (21%); rzadziej dokucza im głośnie zachowanie współpracowników (12%).
- ▶ W domu przeszkadza badanym głównie hałas uliczny, drogowy (33%) oraz osiedlowy (16%) i panujący wewnątrz własnego mieszkania (14%), a także dochodzący od sąsiadów (11%). Obecnie rzadziej niż dziesięć lat temu ludzie odczuwają w domu hałas osiedlowy (spadek o 7 punktów) oraz sąsiedzki i dobiegający z pobliskich miejsc zabaw, rozrywki i sportu (spadek po 3 punkty).
- ▶ Co dziesiąty respondent (10%, o 3 punkty mniej niż w 1999 roku) uważa, że z powodu nadmiernego hałasu, w jakim żyje, ma kłopoty ze zdrowiem i samopoczuciem. Najczęstsze dolegliwości występujące w tej grupie to: nerwowość, rozdrażnienie, nadpobudliwość (75%), przemęczenie (70%), bóle lub zawroty głowy, migreny (67%), przytępienie słuchu lub głuchota (52%).
- ▶ Badani na różne sposoby bronią się przed hałasem: przede wszystkim wyciszają mieszkania i inne pomieszczenia oraz źródła hałasu (18%), unikają miejsc hałaśliwych (14%), stosują zabezpieczenia osobiste (11%). Niektórzy próbują wytrzymać hałas, ignorować go, przyzwyczać się (6%). Sporadycznie podejmują próby interwencji u hałasujących lub u władz (3%). Nieliczni czują się całkowicie bezradni, zrezygnowani (4%). Niemal co czwarty ankietowany (23%) nic nie robi w tej sprawie.

Hałasem zazwyczaj nazywa się dźwięki odczuwane jako niepożądane, uciążliwe lub wręcz szkodliwe. Tworzą one niekorzystny klimat akustyczny w środowisku życia człowieka, często przekraczający swoją dokuczliwością granice jego psychofizycznej wytrzymałości. Obniżają jakość życia, zagrażają zdrowiu, niekorzystnie wpływają na świat przyrody.

Z przepisów Unii Europejskiej oraz krajowych uregulowań prawnych wynika obowiązek realizacji programów ochrony środowiska przed hałasem. Mają one na celu „zapobieganie powstawaniu hałasu w środowisku i obniżanie jego poziomu tam, gdzie jest to konieczne (zwłaszcza w miejscach, gdzie oddziaływanie hałasu może powodować szkodliwe skutki dla ludzkiego zdrowia), oraz zachowanie jakości klimatu akustycznego środowiska tam, gdzie jest on jeszcze właściwy”¹. Wymaga to zdiagnozowania poziomu zagrożenia hałasem w różnych środowiskach społecznych.

W sierpniowym sondażu² próbowaliśmy się dowiedzieć, jak często Polacy są narażeni na zbyt głośne dźwięki oraz w jakich miejscach są one szczególnie trudne do zniesienia. Staraliśmy się również ustalić, jakie rodzaje hałasu odczuwają badani w domu i w pracy. Interesowały nas także zdrowotne skutki życia w hałasie oraz sposoby obrony przed nim.

Problemy te badaliśmy przed dziesięcioma laty, obecnie powtórzyliśmy zadane wtedy pytania wprowadzając do nich uzupełnienia wynikające z wniosków płynących z poprzedniego sondażu oraz rozwoju wiedzy na temat hałasu. Umożliwia to sprawdzenie, czy w ciągu ostatnich dziesięciu lat zaszły zmiany warunków akustycznych, w jakich żyją Polacy, oraz sposobów radzenia sobie z hałasem.

---

¹ Zob. m.in. Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego oraz Rady Europejskiej z dnia 25 czerwca 2002 oraz Dz.U. 2007 nr 120 poz. 826.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (231) przeprowadzono w dniach 6–12 sierpnia 2009 roku na liczącej 1041 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

JAK CZĘSTO POLACY ODCZUWAJĄ MĘCZĄCY, UCIAŹLIWY HAŁAS?

O tym, jak ludzie odczuwają dźwięki, decyduje ich indywidualna wrażliwość na bodźce akustyczne. Subiektywny charakter ma też samo pojęcie hałasu – to, co jedni uważają za odgłosy dokuczliwe, innym może nie przeszkadzać. Równie subiektywne są opinie ankietowanych o tym, jak często są narażeni na zbyt głośne dźwięki.

Tabela 1

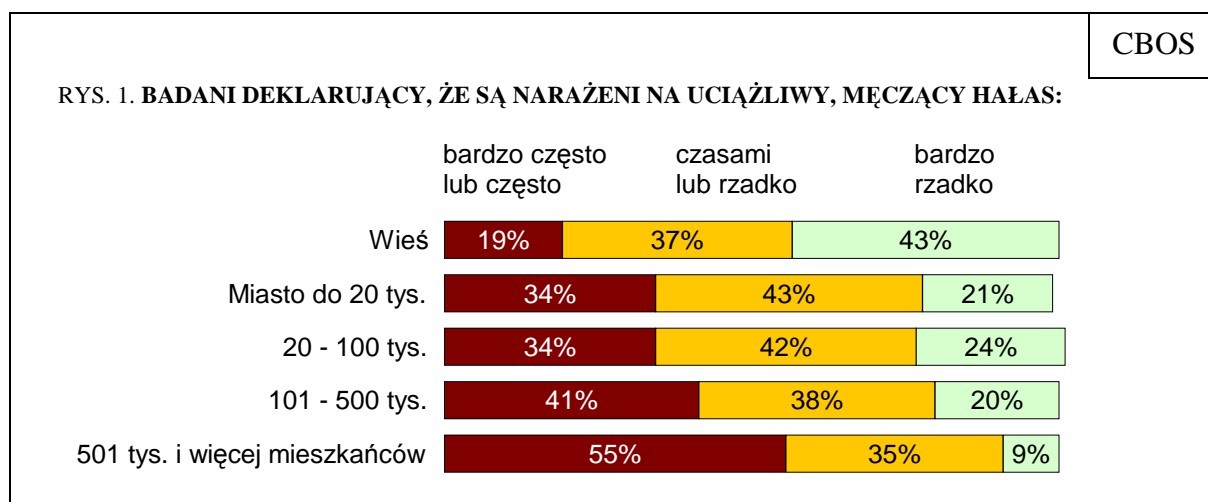
Coraz częściej mówi się o tym, że ludzie obecnie narażeni są na nadmierny hałas – zbyt głośne dźwięki. Jak często jest Pan(i) narażony(a) na uciążliwy, męczący hałas?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VIII 1999		VIII 2009	
	w procentach			
Bardzo często	18	36	14	33
Często	18		19	
Czasami	16	33	20	38
Rzadko	17		18	
Bardzo rzadko	28	28	28	28
Trudno powiedzieć	3	3	1	1

Większość Polaków (71%) twierdzi, że odczuwa uciążliwy, męczący hałas, jednak badani doświadczają go z różną częstością: co trzeci (33%) narażony jest nań często (w tym 14% – bardzo często), a prawie dwie piąte (38%) – czasami lub rzadko. Natomiast ponad jedna czwarta ankietowanych (28%) w zasadzie nie ma do czynienia z nadmiernym hałasem, styka się z nim zupełnie sporadycznie.

Zagrożenie hałasem jest obecnie nieco mniejsze niż przed dziesięcioma laty (ubyło osób odczuwających go bardzo często, a przybyło narażonych na niego tylko czasem – po 4 punkty). Zmiany te mogą świadczyć o niewielkiej poprawie klimatu akustycznego w Polsce. Niewykluczone też, że Polacy stopniowo przyzwyczajają się do narastającego hałasu (np. związanego z rozwojem motoryzacji), stają się pod tym względem mniej wrażliwi i w związku z tym rzadziej go zauważają.

Uciążliwy, męczący hałas dokucza przede wszystkim mieszkańcom wielkich, ponadpółmilionowych miast (55% odczuwa go co najmniej często i tylko 9% – bardzo rzadko), a im mniejsze miejsce zamieszkania, mniej zurbanizowane, tym na ogół mniej osób skarży się na zbyt głośne dźwięki. Najmniej narażeni są na nie mieszkańcy wsi (19% często i 43% bardzo rzadko). Spośród grup zawodowych nadmiernego hałasu najczęściej doświadczają robotnicy wykwalifikowani, a najrzadziej – rolnicy. Zróżnicowania te wynikają głównie z odmienności

klimatu akustycznego miast (szczególnie dużych, gdzie żyje większość robotników wykwalifikowanych) oraz wsi (zob. tabele aneksowe).

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

W JAKICH MIEJSCACH HAŁAS JEST SZCZEGÓLNIIE DOKUCZLIWY?

Na hałas towarzyszący ludziom na ulicach i drogach skarży się ponad połowa badanych (56%)³. Niekorzystne warunki akustyczne często panują także w miejscu zatrudnienia – podobnie jak przed dziesięcioma laty, hałas dokucza w pracy prawie połowie zatrudnionych (46%, co stanowi 24% ogółu badanych). Ponadto co trzeci ankietowany (33%) skarży się na zbyt głośne dźwięki w środkach lokomocji, a co czwarty (25%) – w miejscu zakupów (w sklepach, supermarketach, centrach handlowych). Warto przy tym odnotować, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat przybyło (o 8 punktów) osób, którym dokucza hałas panujący w placówkach handlowych. Poprawił się natomiast klimat akustyczny w mieszkaniach lub domach – dokuczliwy hałas odczuwa tam jedna piąta badanych (21%, o 8 punktów mniej niż w 1999 roku).

Pozostałe środowiska rzadziej są uznawane za szczególnie hałaśliwe, jednak zbyt głośne dźwięki dokuczają ludziom nawet w miejscach odpoczynku (w parkach, na plaży czy basenie) – podobnie jak przed dziesięcioma laty, skarży się na nie niemal co ósmy badany (12%).

³ W 1999 roku nie pytano badanych o dokuczliwość hałasu ulicznego i drogowego oraz komunikacyjnego, a także związanego z innymi środowiskami – stąd odmienny obraz zagrożeń.

Znacznie mniej osób narażonych jest na dokuczliwy hałas w szkołach i na uczelniach, w placówkach służby zdrowia lub kościołach. Ze względu jednak na funkcje, jakie te instytucje pełnią (kształcenie, leczenie, modlitwa), problem stanowią nawet tak niskie odsetki osób odczuwających w nich dokuczliwy hałas. Tym bardziej że rzeczywiste zagrożenie hałasem w tych instytucjach może być znacznie wyższe, niż wynika z przedstawionych deklaracji. Widać to na przykładzie placówek edukacyjnych, które w naszych badaniach oceniali zarówno kształcący się w nich uczniowie, studenci oraz pracownicy tych instytucji, jak i ludzie tylko sporadycznie bywający na ich terenie, a więc słabo znający panujące tam warunki akustyczne. Zapewne dlatego tylko 6% z nich uznało te środowiska za zbyt głośne, podczas gdy wśród uczniów i studentów aż co trzeci (33%) skarży się na dokuczliwy hałas w szkołach lub na uczelniach⁴.

Tabela 2

Gdzie, w jakich miejscach, hałas dokucza Panu(i) szczególnie? Czy:	Odsetki odpowiedzi twierdzących według terminów badań	
	VIII 1999	VIII 2009
– na ulicach, na drogach	-	56
– w pracy*	46	46
– w środkach lokomocji: pociągach, autobusach, tramwajach, samolotach	-	33
– w miejscach zakupów: w sklepach, centrach handlowych	17	25
– w mieszkaniu, domu	29	21
– w miejscach wypoczynku: w parkach, na plaży, na basenie	13	12
– w szkole, na uczelni**	-	6
– w szpitalach, przychodniach	-	4
– w kościele	-	3
– w innych miejscach	20	3
* Odpowiedzi osób pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze godzin oraz dorywczo, także rolników indywidualnych oraz emerytów i rencistów mających jakieś zatrudnienie (w 1999 roku N = 555 osób, w 2009 roku N = 505 osób)		
** Odpowiedzi osób, które kształcą się w placówkach edukacyjnych lub są ich pracownikami oraz bywający w nich z innych powodów (N = 767 osób)		

Poziom zagrożenia hałasem zależy przede wszystkim od typu miejscowości, jaką zamieszkują badani – im jest większa, bardziej zurbanizowana, tym częściej jej mieszkańcy są narażeni na zbyt głośne, dokuczliwe dźwięki odbierane m.in. na ulicach i drogach, w środkach lokomocji, w miejscach zakupów, we własnym mieszkaniu, a nawet w miejscach odpoczynku

⁴ Hałas szczególnie dokucza także prawie co czwartemu (23%) przedstawicielowi ogółu młodzieży w wieku od 18 do 24 lat.

i leczenia. Jedynie warunki akustyczne panujące w pracy i w szkołach są na wsi równie niekorzystne jak w dużych miastach (najlepsze są w małych i średnich miastach).

Wyraźnie widać, że najgorszy klimat akustyczny panuje w dużych miastach, a szczególnie w środowiskach wielkomiejskich, gdzie kumuluje się dotkliwy hałas pochodzący z bardzo różnych miejsc (co powoduje, że jest on trudny do uniknięcia). Natomiast najkorzystniejsze ze względu na ciszę jest środowisko wiejskie oraz małomiasteczkowe (zob. tabele aneksowe).

Tabela 3

Gdzie, w jakich miejscach, hałas dokucza Panu(i) szczególnie?	Ogół badanych	Odpowiedzi twierdzące respondentów mieszkających				
		na wsi N=388	w miastach			
			do 20 tys. mieszkańców N=144	od 20 do 100 tys. N=203	od 101 do 500 tys. N=167	501 tys. i więcej N=138
			w procentach			
Ulice, drogi	56	42	61	59	63	81
Miejsce pracy*	46	48	40	39	51	51
Środki lokomocji	33	22	25	37	42	51
Miejsca zakupów	25	14	18	30	36	45
Mieszkanie, dom	21	12	20	20	35	33
Miejsca wypoczynku	12	5	9	14	17	28
Szkoły, uczelnie**	6	7	3	5	9	9
Szpitala, przychodnie	4	2	3	5	6	11
Kościóły	3	2	1	2	4	6
Inne miejsca	3	2	2	3	5	7

* Odpowiedzi osób pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze godzin oraz dorywczo, także rolników indywidualnych oraz emerytów i rencistów mających jakieś zatrudnienie (w 1999 roku N = 555 osób, w 2009 roku N = 505 osób)
 ** Odpowiedzi osób, które kształcą się w placówkach edukacyjnych lub są ich pracownikami oraz bywający w nich z innych powodów (N = 767 osób)

Na podstawie uzyskanych deklaracji można stwierdzić, że hałas częściej dokucza osobom mającym wyższe wykształcenie oraz wysoką pozycję zawodową i finansową. Wynika to zapewne z faktu, że przedstawiciele tych grup społecznych częściej są mieszkańcami dużych miast, najbardziej zagrożonych hałasem. Nie są oni jednak bardziej niż inni narażeni na hałas w swoich miejscach pracy i mieszkaniach (bo zazwyczaj pracują i mieszkają w lepszych warunkach niż inni). Dla przykładu, na hałas w pracy skarży się ponad połowa robotników wykwalifikowanych (58%) i średniego personelu technicznego (54%) oraz zaledwie ponad jedna czwarta pracowników administracyjno-biurowych (27%). Znacznie częściej też doświadczają hałasu w pracy mężczyźni (53%) niż kobiety (37%).

O zakresie oddziaływania hałasu w Polsce świadczy fakt, że wśród ogółu dorosłych prawie trzy czwarte (72%) odczuwa szczególną jego dokuczliwość przynajmniej w jednym z wymienionych środowisk, natomiast ponad jedna czwarta (28%) nie doświadcza go w żadnym z tych miejsc⁵. Wyniki te są całkowicie zbieżne z odpowiedziami uzyskanymi na pytanie o to, jak często badani są narażeni na nadmierny hałas (71% odczuwa go z różną częstotliwością, a 28% w zasadzie nie ma z nim do czynienia).

HAŁAS W MIEJSCU PRACY

Z naszych badań wynika, że hałas w miejscu pracy jest szczególnie dokuczliwy dla prawie połowy pracujących Polaków. Pod tym względem nic się nie zmieniło w ciągu ostatnich dziesięciu lat. Takie same jak w 1999 roku są także rodzaje hałasu odczuwanego w pracy.

Prawie dwie piąte zatrudnionych (37%) stwierdza, że hałas jest związany z ich stanowiskiem pracy – działającymi maszynami, sprzętem biurowym. Szczególnie często dotyczy to robotników wykwalifikowanych (61%), znacznie częściej też mężczyzn (46%) niż kobiet (26%). Najrzadziej tego typu hałas odczuwają pracownicy administracyjno-biurowi (21%) oraz kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem (24%).

Drugim rodzajem hałasu spośród najczęściej wymienianych są w pracy dźwięki dochodzące z zewnątrz – co piąty pracownik (21%) narażony jest na hałas uliczny, drogowy. Wyjątkowo często wskazują nań pracujący na własny rachunek poza rolnictwem (46%), czyli ludzie, którzy często podróżują w sprawach biznesowych (zob. tabele aneksowe).

Prawie co ósmy pracujący (12%) skarży się na głośne zachowanie współpracowników (jest to jedyny rodzaj hałasu wymieniany obecnie nieco częściej niż w 1999 roku). Na brak kultury współżycia w pracy najczęściej wskazują ludzie żyjący w środowiskach wielkomiejskich (24%). Częściej doświadczają go też kobiety (19%) niż mężczyźni (6%).

---

⁵ Wynika to ze zliczenia osób, które zadeklarowały, że hałas jest dla nich dokuczliwy w poszczególnych miejscach wymienionych w badaniu.

Tabela 4

Czy zdarza się, że w Pana(i) pracy jest Pan(i) narażony(a) na uciążliwy hałas:	Odpowiedzi twierdzące według terminów badań			
	VIII 1999		VIII 2009	
	Pracujący* N=555	Ogół badanych N=1030	Pracujący* N=505	Ogół badanych N=1041
	w procentach			
– związany z miejscem pracy – pracą maszyny, sprzętu biurowego	39	21	37	19
– uliczny, drogowy	23	12	21	12
– związany z głośnym zachowaniem współpracowników – rozmowy, słuchanie głośno nastawionego radia itp.	9	5	12	6
– przemysłowy (budowa, fabryka, huta)	7	4	7	4
– instalacyjny – rury i instalacje wodociągowe, kanalizacyjne, wentylatory, windy itp.	5	3	6	3
– związany z centralnie włączoną głośną muzyką, reklamami	-	-	4	3
– kolejowy	6	3	4	2
– lotniczy	2	1	2	2
– innego rodzaju	5	3	5	2
* Odpowiedzi osób pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze godzin, a także dorywczo (w tym także rolników indywidualnych oraz emerytów i rencistów mających jakieś zatrudnienie)				

Mniejsze grupy pracowników narażone są na hałas przemysłowy, pochodzący z fabryki bądź budowy (7%) oraz związany z działaniem różnych instalacji (6%), a także centralnie nastawioną muzyką, reklamami (4%). Niewielu badanych dokucza w pracy hałas kolejowy (4%) lub lotniczy (2%). Ankietowani spontanicznie wymieniali również inne rodzaje hałasu, a wśród nich najczęściej – głośne zachowanie dzieci i młodzieży w szkołach.

HAŁAS W DOMU

Z naszych badań wiadomo, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat poprawiły się warunki akustyczne w mieszkaniach i obecnie hałas zakłóca spokój domowy co piątego Polaka. Niewiele zmieniły się jednak rodzaje hałasu odczuwanego w domu. Badani najczęściej narażeni są na dokuczliwe dźwięki dobiegające z ulicy lub drogi – wskazuje na nie co trzeci (33%). O połowę mniejsza grupa ankietowanych (16%) odczuwa hałas związany z życiem osiedlowym (psy, zabawy dzieci i młodzieży oraz zachowania dorosłych na podwórku, alarmy samochodowe, dzwony kościelne). Na hałas domowy wewnątrz własnego mieszkania (płynący z telewizora, komputera, sprzętu AGD, a także spowodowany głośnym zachowaniem domowników) narażony jest co siódmy respondent (14%), a co dziewiąty (11%) cierpi z powodu hałasu w sąsiedztwie – głośnych imprez, muzyki, kłótni za ścianą. Znacznie

mniejszej grupie osób (4%) dotyczą hałas spowodowany wadliwym działaniem instalacji domowych. Nieliczni respondenci wskazują też na hałas dochodzący z pobliskich okolic – związany z liniami kolejowymi (6%) lub lotniczymi (3%), a także miejscami zabaw, rozrywki, sportu (3%) oraz obiektami przemysłowymi (2%).

Tabela 5

Czy zdarza się, że w Pana (i) mieszkaniu, domu jest Pan(i) narażony(a) na nadmierny hałas:	Odsetki odpowiedzi twierdzących według terminów badań	
	VIII 1999	VIII 2009
– uliczny, drogowy	33	33
– osiedlowy – psy, zabawy dzieci i młodzieży na podwórku, hałaśliwe zachowanie pod oknem, alarmy samochodowe, dzwony kościelne	23	16
– domowy, wewnątrz mieszkania – telewizor, komputer, sprzęt AGD, głośne zachowanie domowników	16	14
– sąsiedzki – imprezy, głośna muzyka, kłótnie za ścianą	14	11
– kolejowy	6	6
– instalacyjny – rury i instalacje wodociągowe, kanalizacyjne, wentylatory, windy i inne urządzenia w budynku	5	4
– lotniczy	4	3
– związany z bliskimi miejscami zabaw, rozrywki i sportu – imprezy, dyskoteki, restauracje, puby, bary, stadiony, boiska	6	3
– przemysłowy – dochodzący z pobliskiej fabryki, budowy	3	2
– innego rodzaju	4	2

Porównanie z deklaracjami z 1999 roku ukazuje, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat poprawiły się warunki akustyczne w mieszkaniach – badani rzadziej narażeni są na hałas osiedlowy (spadek odsetka wskazań o 7 punktów), a także sąsiedzki (spadek o 3 punkty) i dobiegający z pobliskich miejsc zabaw, rozrywki i sportu (spadek o 3 punkty). Mogą to być symptomy poprawy kultury współżycia w społecznościach lokalnych, a także skutki bardziej rygorystycznego przestrzegania przez różne ogniwa administracji obowiązujących norm dopuszczalnego poziomu hałasu (co regulują przepisy unijne i krajowe)⁶.

Warunki akustyczne w mieszkaniach lub domach zależą przede wszystkim od typu zamieszkiwanej miejscowości – im jest większa, bardziej zurbanizowana, tym częściej ankietowani są narażeni na zbyt głośne, dokuczliwe dźwięki dobiegające z ulic i dróg, na hałas związany z życiem osiedlowym, zachowaniem sąsiadów, a także spowodowany przez kolej lub samoloty. Mieszkańcy wielkich miast częściej niż inni narażeni są także na hałas wewnątrz własnego mieszkania (zob. tabele aneksowe).

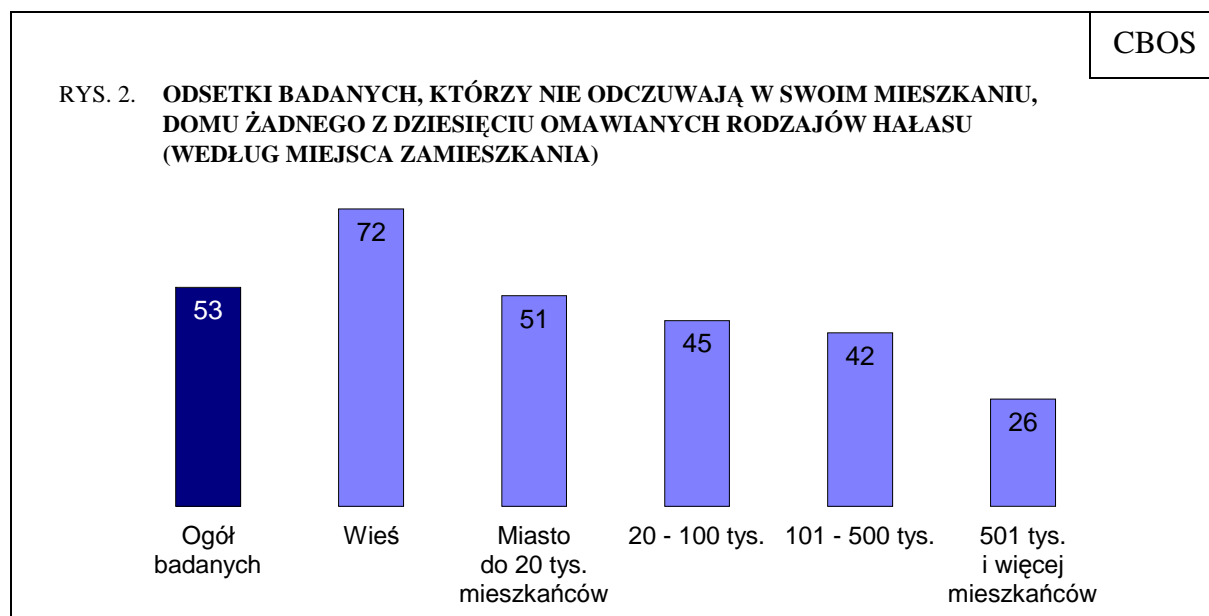
⁶ Zob. przypis 1.

Wynika z tego, że w dużych miastach, a szczególnie w środowiskach wielkomiejskich, dochodzi w mieszkaniach do kumulacji różnych rodzajów hałasu, co tworzy szczególnie niekorzystny klimat akustyczny. Natomiast środowisko wiejskie w największym stopniu zapewnia spokój domowego zacisza (choć również w mieszkaniach na wsi dość często słyszeć hałas drogowy i domowy).

Tabela 6

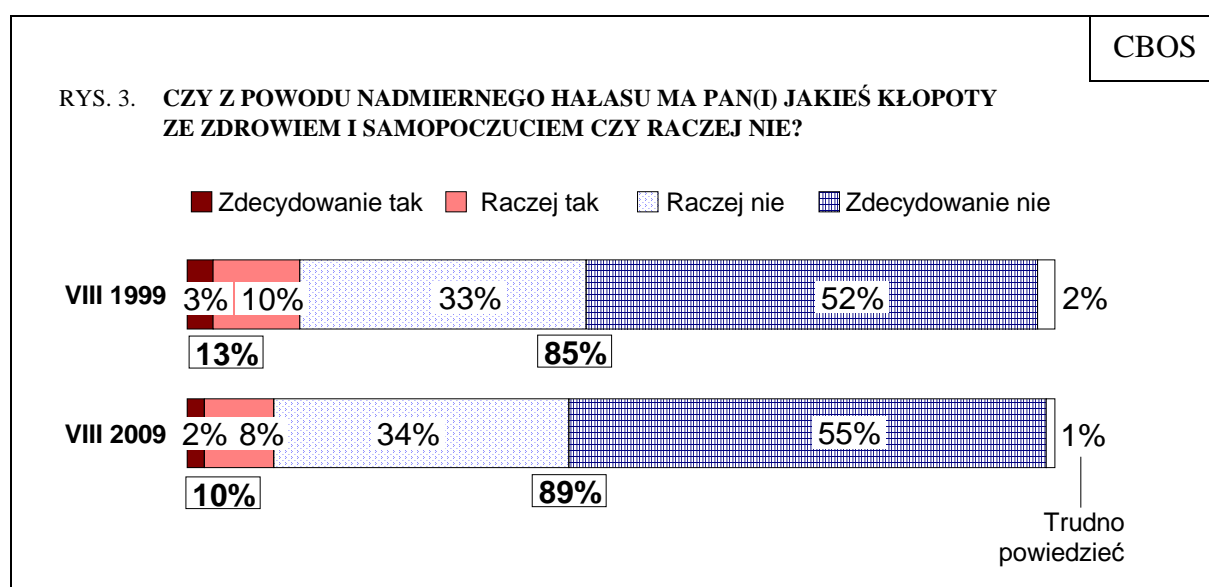
Czy zdarza się, że w Pana(i) mieszkaniu, domu jest Pan(i) narażony(a) na nadmierny hałas:	Ogół badanych	Odpowiedzi twierdzące respondentów mieszkających				
		na wsi N=388	w miastach			
			do 20 tys. mieszkańców N=144	od 20 do 100 tys. N=203	od 101 do 500 tys. N=167	501 tys. i więcej N=138
w procentach						
– uliczny, drogowy	33	20	33	39	42	47
– osiedlowy	16	6	13	21	25	30
– domowy	14	12	9	15	14	28
– sąsiedzki	11	3	9	15	16	24
– kolejowy	6	2	3	8	12	10
– lotniczy	3	1	2	4	3	12

Dodatkowe analizy ukazują, że ponad połowa badanych (53%) nie odczuwa w swoim mieszkaniu lub domu żadnego z dziesięciu opisywanych rodzajów hałasu. Tak korzystną sytuację ma większość osób żyjących na wsi (72%), co drugi mieszkaniec miasteczek (51%), ponad dwie piąte mieszkających w miastach średnich i dużych (odpowiednio: 45% i 42%) oraz tylko jedna czwarta żyjących w wielkich miastach (26%). Dane te są dobrą ilustracją zróżnicowań warunków akustycznych, w jakich mieszkają Polacy.

ZDROWOTNE SKUTKI HAŁASU

Mimo że większość Polaków żyje w niekorzystnych warunkach akustycznych, zaledwie co dziesiąty (10%) uważa, że jego kłopoty ze zdrowiem i samopoczuciem spowodowane są nadmiernym hałasem. Odsetek respondentów odczuwających szkodliwość hałasu jest obecnie nieco mniejszy niż przed dziesięcioma laty (spadek o 3 punkty), przybyło natomiast (o 4 punkty) tych, którzy nie dostrzegają jego negatywnego wpływu. Wiąże się to zapewne z – odnotowaną w naszych badaniach – poprawą warunków akustycznych w mieszkaniach Polaków.

Problemy zdrowotne spowodowane hałasem częściej od innych odczuwają mieszkańcy wielkich miast, czyli środowisk o najgorszym klimacie akustycznym, a także ludzie żyjący w złych warunkach materialnych, ponadto emeryci i renciści (szczególnie zagrożeni z powodu zmniejszonej odporności zdrowotnej), a spośród grup zawodowych – średni personel, technicy oraz robotnicy (najbardziej narażeni na hałas w pracy). Natomiast im mniej zurbanizowana miejscowość zamieszkania, lepsze warunki materialne, a także im młodszy wiek badanych, tym rzadsze przypisywanie hałasowi negatywnych skutków zdrowotnych (zob. tabele aneksowe).

Respondenci, którzy odczuwają negatywny wpływ hałasu na zdrowie i samopoczucie (101 osób), wymieniają różne dolegliwości spowodowane złymi warunkami akustycznymi, w jakich żyją. Zdecydowana większość z nich wskazuje na nerwowość, rozdrażnienie,

nadpobudliwość oraz przemęczenie i bóle lub zawroty głowy, migreny. Ponad połowa z nich cierpi na przytępienie słuchu lub głuchotę. Co drugiej osobie z tej grupy dokuczają bezsenność i niemal tyle samo ma zaburzenia koncentracji, uwagi. Co trzecia choruje na serce lub nadciśnienie, a co piąta ma trudności z uczeniem się lub wykonywaniem pracy.

Z powodu małej liczebności grupy osób odczuwających negatywne skutki zdrowotne hałasu, należy ostrożnie wypowiadać się na temat zmian, jakie zaszły w omawianej dziedzinie od 1999 roku⁷. Warto jednak odnotować, że badani z tej grupy obecnie rzadziej niż dziesięć lat temu przypisują hałasowi zaburzenia koncentracji, uwagi (spadek wskazań z 61% do 49%), znacznie częściej natomiast skarżą się na przytępienie słuchu lub głuchotę (wzrost wskazań z 33% do 52%). Można więc przyjąć, że zdrowotne skutki nadmiernego hałasu są obecnie poważniejsze, niż notowaliśmy w 1999 roku.

Tabela 7

Czy z powodu nadmiernego hałasu cierpi Pan(i) na:	Odpowiedzi twierdzące według terminów badań			
	VIII 1999		VIII 2009	
	Deklarujący negatywny wpływ hałasu na swoje zdrowie i samopoczucie (N=139)	Ogół badanych (N=1030)	Deklarujący negatywny wpływ hałasu na swoje zdrowie i samopoczucie (N= 101)	Ogół badanych (N= 1041)
	w procentach			
– nerwowość, rozdrażnienie, nadpobudliwość	-	-	75	7
– przemęczenie	-	-	70	7
– bóle głowy, zawroty głowy, migreny	-	-	67	7
– przytępienie słuchu, głuchotę*	33	5	52	5
– bezsenność	54	7	50	5
– zaburzenia koncentracji, uwagi	61	8	49	5
– nadciśnienie, choroby serca	-	-	32	3
– trudności z uczeniem się, wykonaniem pracy	26	3	21	2
– chorobę wibracyjną*	-	-	4	0,3
– inne dolegliwości	28	4	2	0,2

* W 1999 roku przytępienie słuchu i głuchota były wymienione razem z chorobą wibracyjną

Zwraca uwagę fakt, że nadmierny hałas nieco inaczej wpływa na zdrowie i samopoczucie kobiet niż mężczyzn⁸. Kobiety znacznie częściej skarżą się na spowodowane hałasem rozdrażnienie, nadpobudliwość, nerwowość oraz bóle lub zawroty głowy, migreny

⁷ Porównywalność osłabia także fakt, że w 1999 roku pytano respondentów o mniej rodzajów dolegliwości, w związku z czym znaczna ich grupa (28%) spontanicznie wymieniała inne zaburzenia i choroby, nieuwzględnione wtedy w pytaniu (uwzględniono je w 2009 roku).

i bezsenność. Natomiast mężczyźni nieco częściej odczuwają przemęczenie, a przede wszystkim znacznie częściej niż kobiety cierpią na przytępienie słuchu lub głuchotę oraz choroby serca i nadciśnienie. Zbliżone odsetki kobiet i mężczyzn mają z powodu hałasu również trudności z koncentracją oraz uczeniem się lub wykonywaniem pracy.

Tabela 8

Czy z powodu nadmiernego hałasu cierpi Pan(i) na:	Odpowiedzi twierdzące badanych deklarujących negatywny wpływ hałasu na swoje zdrowie i samopoczucie		
	ogółem N=101	kobiety N=59	mężczyźni N=42
	w procentach		
– nerwowość, rozdrażnienie, nadpobudliwość	75	81	66
– przemęczenie	70	67	73
– bóle głowy, zawroty głowy, migreny	67	75	55
– przytępienie słuchu, głuchotę	52	42	67
– bezsenność	50	53	45
– zaburzenia koncentracji, uwagi	49	49	48
– nadciśnienie, choroby serca	32	28	38
– trudności z uczeniem się, wykonaniem pracy	21	21	20

Przedstawione wyniki ukazują, jak szerokie jest spektrum zaburzeń i chorób spowodowanych nadmiernym hałasem. W skali całego społeczeństwa odsetki osób dotkniętych poszczególnymi dolegliwościami są jednak stosunkowo niewielkie (zob. tabela 7, rubryka *Ogół badanych*). Tym bardziej więc należy podkreślić, że w niektórych środowiskach społecznych osoby poszkodowane przez hałas stanowią znaczną grupę (zob. tabele aneksowe). Na przykład, wśród średniego personelu, techników: 16% odczuwa z powodu hałasu przemęczenie, 15% ma bóle lub zawroty głowy, migreny, 12% cierpi na przytępienie słuchu lub głuchotę, 9% – na nerwowość, rozdrażnienie, nadpobudliwość, 7% – na choroby serca, nadciśnienie, 7% ma trudności z wykonywaniem pracy, 4% odczuwa zaburzenia koncentracji, a 2% ma chorobę wibracyjną. Znaczące są także odsetki dotkniętych niektórymi dolegliwościami wśród robotników, a przede wszystkim – wśród badanych żyjących w złych warunkach materialnych. W tej ostatniej grupie trudności bytowe gospodarstw domowych mogą potęgować stresogenne działanie hałasu, co wyraźnie odbija się na samopoczuciu i zdrowiu tych osób⁹.

⁸ Z powodu małej liczby badanych odczuwających negatywne skutki zdrowotne hałasu (101osób), nie można stwierdzić innych różnicowań społecznych w tej grupie (odnotowujemy je jednak wśród ogółu badanych).

⁹ Dolegliwości spowodowane nadmiernym hałasem w tej grupie: nerwowość, rozdrażnienie, nadpobudliwość (13%), przemęczenie (12%), bezsenność (12%), bóle lub zawroty głowy, migreny (12%), zaburzenia koncentracji (9%), choroby serca, nadciśnienie (6%), przytępienie słuchu lub głuchota (6%).

SPOSOBY OBRONY PRZED HAŁASEM

Z odpowiedzi na pytanie otwarte, w których badani swobodnie opisywali swoje strategie radzenia sobie z hałasem, wynika, że wykazują oni dużą pomysłowość w tej dziedzinie. Prawie co piąty (18%) stara się wyciszyć pomieszczenia, w których przebywa, lub inne źródła hałasu. Najczęściej dotyczy to mieszkań, w których badani zamykają okna i drzwi, uszczelniają je lub wymieniają na dźwiękoszczelne, montują ściany tłumiące dźwięki, sadzą koło domu drzewa lub żywopłoty (16%). Nieliczni (3%) próbują wyciszyć maszyny przy których pracują i różne urządzenia domowe.

Popularną strategią jest unikanie miejsc hałaśliwych (jak centra miast, centra handlowe, masowe imprezy) i ucieczka do miejsc spokojnych (na łono natury, na wieś, ale także do swojego mieszkania, jeśli jest ono ciche) – stosuje ją co siódmy badany (14%), w tym nawet zdarza się, że z powodu hałasu badani zmieniają miejsce zamieszkania lub pracę.

Powodzeniem cieszą się także zabezpieczenia osobiste, na które decyduje się co dziewiąty badany (11%). Zazwyczaj są to mechaniczne sposoby ochrony przed hałasem – stopery, zatyczki, korki do uszu, wata, nauszniki, a także różnego rodzaju słuchawki, również do słuchania muzyki, radia, telewizji czy komputera (10%). Zupełnie sporadycznie badani stosują też środki farmakologiczne – leki na bezsenność, uspokajające lub przeciwbólowe.

Niewielu ankietowanych (6%) broni się przed hałasem starając się jakoś wytrzymać, ignorować, przyzwyczaić się do niego. Jednak najmniej osób próbuje walczyć z hałasem interweniując u hałasujących (2%) lub zwracając się o pomoc do różnego rodzaju władz – policji, straży miejskiej, administracji domu, dyrekcji zakładu pracy (1%). Trzeba przy tym podkreślić, że nikt z respondentów nie próbuje wspólnie z innymi pokrzywdzonymi działać na rzecz poprawy warunków akustycznych w swoim środowisku. Wszystkie stosowane przez ankietowanych metody walki z hałasem mają charakter działań indywidualnych.

Znamienne jest także to, że nieliczni pytani (4%) czują się całkowicie bezradni wobec hałasu lub wręcz zrezygnowani, nie widzą możliwości walki z nim, ale znaczna grupa (23%), przyznaje, że nie robi nic, by obronić się przed hałasem.

Natomiast co czwarty pytany (24%) utrzymuje, że hałas nie stanowi dla niego problemu, żyje bowiem w dobrych warunkach akustycznych (22%) lub z różnych powodów nie jest wrażliwy na głośne dźwięki (2%).

Tabela 9

Proszę powiedzieć, jakie są Pana(i) sposoby obrony przed uciążliwym hałasem, jak Pan(i) sobie z nim radzi?	N=1041
WYCISZANIE POMIESZCZEŃ I ŹRÓDEŁ HAŁASU	18%
Wyciszenie mieszkania, pomieszczenia, gdzie pracuje, lub samochodu: zamykam okna i drzwi, uszczelniam okna, drzwi, obite podwójnie drzwi, wymieniam okna na dźwiękoszczelne, montuję ściany tłumiące hałas, sadzę drzewka, roślinność koło domu	16%
Wyciszenie źródeł hałasu: wyłączam telewizor, ściszam radio, staram się wytłumić dźwięki maszyn rolniczych, wyciszam maszyny, urządzenia	3%
UNIKANIE MIEJSC HAŁAŚLIWYCH, UCIECZKA DO MIEJSC SPOKOJNYCH	14%
Unikanie hałasu: omijam miejsca, gdzie jest hałas, centrum miasta, ulice w godzinach szczytu, szybko robię zakupy i wychodzę z hipermarketu, unikam tłoku imprez masowych, wychodzę z domu, pokoju, zamykam się w domu (gdzie jest cicho) i nie wychodzę	9%
Ucieczka do miejsc spokojnych: wyjeżdżam na wieś, idę do lasu, w pola, na działkę, na spacer, na wakacje w ciche miejsce, czytam prasę w parku, odpoczynek w ciszy w domu	5%
Przeprowadzka, zmiana pracy: przeprowadziłem się w ciche miejsce, zamieszkanie w cichej dzielnicy, w spokojnym miejscu, wyprowadzka za miasto, zmiana pracy	1%
STOSOWANIE ZABEZPIECZEŃ OSOBISTYCH	11%
Zabezpieczenia mechaniczne: stosuję ochronniki słuchu, nauszniki, stopery do uszu, zatyczki, korki, wata, wkładki przeciwhałasowe, słuchawki do słuchania muzyki, radia, telewizji, komputera, poduszka na głowę, chustka na głowie	10%
Środki farmakologiczne, leki: tabletki na uspokojenie, na sen, środki przeciwbólowe	1%
PRÓBY WYTRZYMANIA, IGNOROWANIE HAŁASU, PRYZWYCZAJENIE	6%
Próby wytrzymania: staram się to jakoś przetrzymać, trzeba przeczekać, trzeba wytrzymać, wytrzymuję to, jakoś trzeba z tym żyć, muszę to przeżyć, wytrzymać, muszę go znieść	2%
Zajmowanie się czymś innym: robię na drutach, czytam książkę, słucham muzyki, idę spać	2%
Ignorowanie hałasu: ignoruję, nie zwracam uwagi, nie denerwuję się tym, nie jestem skupiony na hałasie, staram się podejść obojętnie i spokojnie, nie przywiązuję do tego uwagi, wyłączam się	1%
Przyzwyczajenie, przystosowanie: jako nauczyciel musiałem się do tego przyzwyczaić, przyzwyczailem się – czasami w ogóle nie słyszę maszyn, przystosowanie, umiem się dostosować	1%
BEZRADNOŚĆ, REZYGNACJA	4%
Bezradność, rezygnacja: jestem bezradny, nie ma na to sposobu, nie radzę sobie, nie ma możliwości obrony, nie mam wpływu, nic nie pomaga, jestem bezbronny, muszę pogodzić się z tym, trudno, tak już jest	4%
INTERWENCJA U HAŁASUJĄCYCH, U WŁADZ LUB W ADMINISTRACJI	3%
Interwencja u hałasujących: zwracam uwagę tym, co hałasują, uspokajam dzieci, sąsiadów, domowników, wypraszam dzieci z pokoju, proszę o spokój, uciszam koleżanki, wymuszam wyciszenie muzyki, wyrozumiałość i spokojna rozmowa	2%
Interwencja u władz lub w administracji, w miejscu pracy: wzywam policję, straż miejską, domagam się zapór antyhałasowych, zmniejszenia hałasu w pracy, zgłaszam administracji	1%
INNE ZACHOWANIA: np. zagłuszam, robię jeszcze większy hałas	0,2%
NIC NIE ROBI: nic nie robię, nie stosuję żadnych metod, sposobów	23%
PROBLEM HAŁASU NIE DOTYCZY RESPONDENTA	24%
Respondent nie ma do czynienia z hałasem: nie mam problemów z hałasem, u mnie na wsi jest spokojnie, mieszkam w cichej okolicy, miejscowości, nie muszę nic robić	22%
Hałas nie przeszkadza respondentowi: sama jestem głośna, nie unikam hałasu, niedosłyszę, jestem niesłyszący, mam aparat słuchowy	2%
TRUDNO POWIEDZIEĆ	6%

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ respondenci niekiedy wymieniali więcej niż jeden sposób obrony przed hałasem

Stosowane strategie radzenia sobie z hałasem są pod pewnymi względami zbliżone do odnotowanych w 1999 roku; istnieją jednak między nimi także istotne różnice. Obecnie

badani równie często jak dziesięć lat temu przyznają, że nie mają do czynienia z hałasem. Równie często też wyciszają pomieszczenia i źródła hałasu oraz stosują zabezpieczenia osobiste. Natomiast rzadziej niż dziesięć lat temu unikają miejsc hałaśliwych (spadek wskazań o 6 punktów), rzadziej też podejmują próby wytrzymania hałasu, zignorowania go, przyzwyczajania się do niego (spadek o 6 punktów). Mniej osób również decyduje się na to, by interweniować u hałasujących lub władz (spadek o 3 punkty). W sumie, badani stali się bardziej bierni, choć rzadziej przyznają się do bezradności i rezygnacji (spadek o 5 punktów). O zmianie postaw najlepiej świadczy fakt, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat znacznie (o 16 punktów) wzrósł odsetek ankietowanych, którzy nie robią nic, by obronić się przed hałasem.

Tabela 10

Proszę powiedzieć, jakie są Pana(i) sposoby obrony przed uciążliwym hałasem, jak Pan(i) sobie z nim radzi?	Odpowiedzi respondentów według terminów badań	
	1999 N=1030	2009 N=1041
	w procentach	
WYCISZANIE POMIESZCZEŃ I ŹRÓDEŁ HAŁASU	18	18
Wyciszenie mieszkania, pomieszczenia, gdzie pracuje lub samochodu	16	16
Wyciszenie źródeł hałasu	2	3
UNIKANIE MIEJSC HAŁAŚLIWYCH, UCIECZKA DO SPOKOJNYCH	20	14
Unikanie hałasu	15	9
Ucieczka do miejsc spokojnych	5	5
Przeprowadzka, zmiana pracy	0	1
STOSOWANIE ZABEZPIECZEŃ OSOBISTYCH	11	11
Zabezpieczenia mechaniczne	10	10
Środki farmakologiczne, leki	1	1
PRÓBY WYTRZYMANIA, IGNOROWANIE HAŁASU, PRYZWYCZAJENIE	12	6
Próby wytrzymania	1	2
Zajmowanie się czymś innym	1	2
Ignorowanie hałasu	6	1
Przyzwyczajenie, przystosowanie	4	1
BEZRADNOŚĆ, REZYGNACJA	9	4
INTERWENCJA U HAŁASUJĄCYCH, U WŁADZ LUB W ADMINISTRACJI	6	3
Interwencja u hałasujących	5	2
Interwencja u władz lub w administracji, w miejscu pracy	1	1
INNE ZACHOWANIA	3	0,2
NIC NIE ROBI	7	23
PROBLEM HAŁASU NIE DOTYCZY RESPONDENTA	24	24
Respondent nie ma do czynienia z hałasem	18	22
Hałas nie przeszkadza respondentowi	6	2
TRUDNO POWIEDZIEĆ	3	6

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ respondenci niekiedy wymieniali więcej niż jeden sposób obrony przed hałasem

Większość badanych żyje w niekorzystnych warunkach akustycznych, w tym jedna trzecia deklaruje, że często jest narażona na uciążliwy, męczący hałas. Wprawdzie obecnie zagrożenie hałasem jest nieco mniejsze niż w 1999 roku, jednak dokuczają on badanym w bardzo różnych miejscach – przede wszystkim na ulicach i drogach oraz w pracy, także w środkach lokomocji, w placówkach handlowych oraz w mieszkaniu, a nawet w miejscach wypoczynku i w instytucjach edukacyjnych, służby zdrowia i kościelnych. Należy podkreślić, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat pogorszyły się warunki akustyczne w placówkach handlowych, poprawiły się natomiast – w mieszkaniach.

Obecnie hałas zakłóca spokój domowy co piątego Polaka. Badani najczęściej narażeni są w swoim domu na hałas uliczny i drogowy oraz – rzadziej – osiedlowy i panujący wewnątrz własnego mieszkania, a także sąsiedzki, dochodzący zza ściany. Obecnie jednak badani rzadziej niż dziesięć lat temu skarżą się na hałas osiedlowy, a także sąsiedzki i dobiegający z pobliskich miejsc zabaw, rozrywki i sportu. Może to świadczyć o wzroście kultury współżycia w społecznościach lokalnych i bardziej rygorystycznym przestrzeganiu przez różne ogniwa administracji norm dopuszczalnego poziomu hałasu.

Hałas w miejscu pracy jest szczególnie dokuczliwy dla prawie połowy pracujących – niezmiennie narażeni są oni przede wszystkim na zbyt głośne działanie maszyn, sprzętu biurowego oraz odgłosy dochodzące z ulicy lub drogi; rzadziej dokuczają im głośne zachowanie współpracowników.

Mimo że większość badanych żyje w niekorzystnych warunkach akustycznych, zaledwie co dziesiąty odczuwa negatywny wpływ hałasu na swoje zdrowie i samopoczucie (obecnie takich osób jest nieco mniej niż dziesięć lat temu). Większość z nich cierpi z powodu hałasu na nerwowość, rozdrażnienie, nadpobudliwość oraz przemęczenie, bóle lub zawroty głowy, migreny.

Badani na różne sposoby bronią się przed hałasem: przede wszystkim wyciszają mieszkania i inne pomieszczenia oraz źródła hałasu, unikają miejsc hałaśliwych, stosują zabezpieczenia osobiste. Niektórzy próbują wytrzymać hałas, ignorować go, przyzwyczaić się, przystosować. Sporadycznie podejmują próby interwencji u hałasujących lub u władz.

Nieliczni czują się całkowicie bezradni, zrezygnowani, ale znaczna grupa nie robi nic, by obronić się przed hałasem. Zwraca uwagę fakt, że takich osób bezczynnych jest obecnie znacznie więcej niż przed dziesięciu laty (badani rzadziej też stosują niektóre strategie radzenia sobie z hałasem). Trzeba przy tym podkreślić, że nikt z badanych nie próbuje wspólnie z innymi pokrzywdzonymi działać na rzecz poprawy warunków akustycznych w swoim środowisku. Wszystkie stosowane przez badanych metody walki z hałasem mają charakter działań indywidualnych.

Opracowała
Bogna WCIÓRKA

Tabela 1

		Coraz częściej mówi się o tym, że ludzie obecnie narażeni są na nadmierny hałas - zbyt głośne dźwięki. Jak często jest Pan(i) narażony(a) na uciążliwy, męczący hałas?						Liczba osób
		Bardzo często	Często	Czasami	Rzadko	Bardzo rzadko	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		14	19	20	18	28	1	1040
Płeć	Mężczyźni	13	20	22	19	24	1	490
	Kobiety	14	18	18	18	31	1	550
Wiek	18-24 lata	9	21	21	20	28		144
	25-34	19	19	21	20	19	2	193
	35-44	18	19	23	16	23	1	158
	45-54	16	19	21	15	28	1	173
	55-64	9	19	21	23	28	1	176
	65 lat i więcej	11	17	14	17	40	2	196
Miejsce zamieszkania	Wieś	10	9	18	19	43	1	387
	Miasto do 20 tys.	7	27	20	23	21	2	144
	20-100 tys.	14	20	21	21	24		203
	101-500 tys.	19	22	22	16	20	1	167
	501 tys. i więcej mieszk.	24	31	22	13	9	1	138
Wykształcenie	Podstawowe	10	15	18	14	42	2	280
	Zasadnicze zawodowe	15	17	17	22	28	1	261
	Średnie	14	23	21	20	21	0	352
	Wyższe	18	20	27	18	17	1	148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	16	22	28	16	18		79
	Średni personel, technicy	14	21	35	11	19		41
	Pracownicy adm.-biurowi	15	21	16	21	26	1	67
	Pracownicy usług	16	20	25	22	17		62
	Robotnicy wykwalifikowani	26	23	19	15	17		121
	Robotnicy niewykwalifik.	9	25	23	13	20	9	64
	Rolnicy	12	9	16	16	45	1	55
Pracujący na własny rach.	12	22	27	18	18	3	40	
Bierni zawodowo	Renciści	9	21	14	16	40		74
	Emeryci	11	17	16	20	36	1	242
	Uczniowie i studenci	9	19	22	27	22		71
	Bezrobotni	17	11	23	27	22		62
	Gospodynie domowe i inni	7	16	17	15	45		61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	16	22	23	17	21	2	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	19	20	27	21	12	1	85
	sekt. pryw. poza rolnict.	18	25	23	15	18	1	228
	prywatnym gosp. rolnym	12	10	18	15	42	2	59
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	15	19	14	21	29	2	194
	501-750	11	18	19	15	34	3	163
	751-1000	16	16	21	20	27	0	190
	1001-1500	12	29	18	18	23	0	151
	Powyżej 1500 zł	18	15	27	17	23		107
Ocena własnych war. mater.	Złe	19	18	18	12	30	3	161
	Średnie	11	18	18	21	32	1	464
	Dobre	15	20	23	19	22	0	415
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	11	27	16	32		55
	Raz w tygodniu	12	18	18	18	33	1	498
	1-2 razy w miesiącu	12	13	20	20	33	1	167
	Kilka razy w roku	18	27	23	16	16	1	207
	W ogóle nie uczestniczy	18	21	17	23	19	2	112
Poglądy polityczne	Lewica	16	14	21	21	27	1	131
	Centrum	13	24	20	16	26	1	315
	Prawica	16	18	20	21	25	0	344
	Trudno powiedzieć	11	17	19	17	35	2	249

Tabela 2

		Gdzie, w jakich miejscach, hałas dokucza Panu(i) szczególnie? Czy na ulicach, na drogach ?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		56	43	1	1040
Płeć	Mężczyźni	57	42	0	491
	Kobiety	56	43	1	549
Wiek	18-24 lata	53	46	1	144
	25-34	63	36	1	193
	35-44	60	40		158
	45-54	57	43		173
	55-64	58	40	2	176
	65 lat i więcej	48	51	1	196
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	58	0	388
	Miasto do 20 tys.	61	38	1	144
	20-100 tys.	59	40	2	203
	101-500 tys.	63	36	1	167
	501 tys. i więcej mieszk.	81	18	1	138
Wykształcenie	Podstawowe	42	57	1	280
	Zasadnicze zawodowe	49	50	1	261
	Średnie	67	33	1	352
	Wyższe	72	27	1	148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	68	31	1	79
	Średni personel, technicy	73	25	2	41
	Pracownicy adm.-biurowi	66	33	1	67
	Pracownicy usług	68	32		62
	Robotnicy wykwalifikowani	54	46		121
	Robotnicy niewykwalifik.	45	54	1	64
	Rolnicy	36	63	1	55
Pracujący na własny rach.	75	25		40	
Bierni zawodowo	Renciści	49	51		74
	Emeryci	53	46	1	242
	Uczniowie i studenci	58	42		71
	Bezrobotni	58	40	2	62
	Gospodynie domowe i inni	52	48		61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	60	39	1	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	68	30	2	85
	sekt. pryw. poza rolnict.	65	35		228
	prywatnym gosp. rolnym	36	64		59
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	50	50	1	195
	501-750	45	55		163
	751-1000	57	43		190
	1001-1500	62	37	1	151
	Powyżej 1500 zł	69	30	2	107
Ocena własnych war. mater.	Złe	59	41	1	160
	Średnie	52	47	1	465
	Dobre	61	39	1	415
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	62	38		56
	Raz w tygodniu	53	46	1	498
	1-2 razy w miesiącu	54	46	1	167
	Kilka razy w roku	59	39	1	207
	W ogóle nie uczestniczy	66	33	1	112
Poglądy polityczne	Lewica	59	40	1	131
	Centrum	56	43	1	315
	Prawica	60	39	0	344
	Trudno powiedzieć	50	49	1	249

Tabela 3

		Gdzie, w jakich miejscach, hałas dokucza Panu(i) szczególnie? Czy w pracy ?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		46	53	1	505
Płeć	Mężczyźni	53	46	1	267
	Kobiety	37	61	2	238
Wiek	18-24 lata	45	55		54
	25-34	45	53	2	154
	35-44	53	47		130
	45-54	44	55	1	110
	55-64	40	57	3	51
	65 lat i więcej	13	87		6
Miejsce zamieszkania	Wieś	48	51	1	182
	Miasto do 20 tys.	40	59	1	62
	20-100 tys.	39	61		104
	101-500 tys.	51	47	1	76
	501 tys. i więcej mieszk.	51	46	3	81
Wykształcenie	Podstawowe	45	50	5	52
	Zasadnicze zawodowe	51	48	1	145
	Średnie	45	54	1	200
	Wyższe	41	59		108
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	43	57		75
	Średni personel, technicy	54	46		39
	Pracownicy adm.-biurowi	27	73		62
	Pracownicy usług	49	51		56
	Robotnicy wykwalifikowani	58	39	3	111
	Robotnicy niewykwalifik.	42	57	2	60
	Rolnicy	44	53	3	49
Pracujący na własny rach.	48	52		39	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	44	56		135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	51	48	1	85
	sekt. pryw. poza rolnict.	47	52	1	226
	prywatnym gosp. rolnym	39	58	3	59
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	46	52	1	85
	501-750	47	50	3	60
	751-1000	42	58		93
	1001-1500	49	51		76
	Powyżej 1500 zł	44	56		67
Ocena własnych war. mater.	Złe	47	52	1	46
	Średnie	44	54	2	195
	Dobre	47	52	1	264
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	30	66	4	17
	Raz w tygodniu	47	52	1	229
	1-2 razy w miesiącu	40	60		92
	Kilka razy w roku	48	50	2	120
	W ogóle nie uczestniczy	53	47		48
Poglądy polityczne	Lewica	30	67	3	61
	Centrum	50	49	1	168
	Prawica	49	51		170
	Trudno powiedzieć	43	55	2	107

Tabela 4

		Gdzie, w jakich miejscach, hałas dokucza Panu(i) szczególnie? Czy w środkach lokomocji – w pociągach, autobusach, tramwajach, samolotach?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		33	66	1	1033
Płeć	Mężczyźni	33	66	1	490
	Kobiety	32	67	1	544
Wiek	18-24 lata	46	54		144
	25-34	40	60		193
	35-44	29	68	3	157
	45-54	30	69	1	170
	55-64	29	68	3	175
	65 lat i więcej	23	75	1	194
Miejsce zamieszkania	Wieś	22	76	2	386
	Miasto do 20 tys.	25	73	2	143
	20-100 tys.	37	62	2	202
	101-500 tys.	42	57	1	167
	501 tys. i więcej mieszk.	51	48	1	135
Wykształcenie	Podstawowe	21	77	2	277
	Zasadnicze zawodowe	25	74	1	258
	Średnie	40	59	1	350
	Wyższe	50	48	1	148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	52	47	1	79
	Średni personel, technicy	55	45		39
	Pracownicy adm.-biurowi	43	54	3	67
	Pracownicy usług	36	64		62
	Robotnicy wykwalifikowani	26	72	1	121
	Robotnicy niewykwalifik.	31	66	3	64
	Rolnicy	16	81	3	54
Pracujący na własny rach.	37	61	3	40	
Bierni zawodowo	Renciści	25	75		71
	Emeryci	24	74	1	241
	Uczniowie i studenci	48	52		71
	Bezrobotni	36	64		62
	Gospodynie domowe i inni	24	74	2	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	34	64	2	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	44	55	1	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	41	57	2	228
	prywatnym gosp. rolnym	18	81	2	59
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	26	73	1	193
	501-750	25	74	1	162
	751-1000	30	69	1	190
	1001-1500	35	64	0	150
	Powyżej 1500 zł	40	57	3	105
Ocena własnych war. mater.	Złe	30	68	2	157
	Średnie	29	69	2	461
	Dobre	38	62	1	414
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	34	63	3	56
	Raz w tygodniu	30	69	2	496
	1-2 razy w miesiącu	29	69	2	167
	Kilka razy w roku	34	65	1	205
	W ogóle nie uczestniczy	46	54	1	108
Poglądy polityczne	Lewica	40	59	1	129
	Centrum	33	66	1	315
	Prawica	34	64	1	341
	Trudno powiedzieć	26	73	1	247

Tabela 5

		Gdzie, w jakich miejscach, hałas dokucza Panu(i) szczególnie? Czy w miejscach zakupów – w sklepach, supermarketach, centrach handlowych?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		25	74	1	1028
Płeć	Mężczyźni	22	77	0	488
	Kobiety	28	71	1	540
Wiek	18-24 lata	34	66		144
	25-34	32	68		191
	35-44	29	71		157
	45-54	19	80	1	172
	55-64	23	76	2	175
	65 lat i więcej	17	82	1	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	85	1	383
	Miasto do 20 tys.	18	82	1	142
	20-100 tys.	30	70		200
	101-500 tys.	36	62	2	165
	501 tys. i więcej mieszk.	45	55		138
Wykształcenie	Podstawowe	13	86	1	272
	Zasadnicze zawodowe	17	83	0	261
	Średnie	32	67	1	350
	Wyższe	49	51		145
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	48	52		77
	Średni personel, technicy	30	70		41
	Pracownicy adm.-biurowi	38	61	1	67
	Pracownicy usług	31	67	2	62
	Robotnicy wykwalifikowani	19	81		120
	Robotnicy niewykwalifik.	16	83	1	63
	Rolnicy	6	94		55
Pracujący na własny rach.	33	67		40	
Bierni zawodowo	Renciści	16	84		73
	Emeryci	20	78	1	237
	Uczniowie i studenci	34	66		71
	Bezrobotni	28	72		61
	Gospodynie domowe i inni	27	72	2	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	30	70		134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	25	73	2	84
	sekt. pryw. poza rolnict.	33	67		227
	prywatnym gosp. rolnym	9	91		59
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	19	80	1	194
	501-750	18	82		161
	751-1000	26	74		188
	1001-1500	31	69	0	150
	Powyżej 1500 zł	33	67		105
Ocena własnych war. mater.	Złe	24	75	1	157
	Średnie	22	77	1	462
	Dobre	29	70	0	410
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	25	71	4	55
	Raz w tygodniu	25	74	1	493
	1-2 razy w miesiącu	16	83	1	166
	Kilka razy w roku	31	69		205
	W ogóle nie uczestniczy	31	69		109
Poglądy polityczne	Lewica	27	73		130
	Centrum	27	72	1	315
	Prawica	28	71	0	338
	Trudno powiedzieć	18	81	2	244

Tabela 6

		Gdzie, w jakich miejscach, hałas dokucza Panu(i) szczególnie? Czy w mieszkaniu / domu ?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		21	78	1	1039
Płeć	Mężczyźni	20	80	0	490
	Kobiety	23	77	1	550
Wiek	18-24 lata	18	82		144
	25-34	16	84		193
	35-44	20	80		158
	45-54	22	77	0	172
	55-64	24	74	1	176
	65 lat i więcej	25	74	1	197
Miejsce zamieszkania	Wieś	12	88	0	387
	Miasto do 20 tys.	20	79	1	144
	20-100 tys.	20	80		203
	101-500 tys.	35	64	1	167
	501 tys. i więcej mieszk.	33	65	2	138
Wykształcenie	Podstawowe	21	78	1	279
	Zasadnicze zawodowe	20	80		261
	Średnie	22	77	1	352
	Wyższe	24	76		148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	17	83		79
	Średni personel, technicy	18	82		41
	Pracownicy adm.-biurowi	20	80		67
	Pracownicy usług	20	80		62
	Robotnicy wykwalifikowani	16	84		121
	Robotnicy niewykwalifik.	25	73	1	63
	Rolnicy	12	87	1	55
Pracujący na własny rach.	28	72		40	
Bierni zawodowo	Renciści	28	72		74
	Emeryci	23	75	2	242
	Uczniowie i studenci	16	84		71
	Bezrobotni	27	73		62
	Gospodynie domowe i inni	24	76		61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	18	82		135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	17	82	1	85
	sekt. pryw. poza rolnict.	22	78		227
	prywatnym gosp. rolnym	10	89	1	59
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	20	79	1	194
	501-750	23	77		163
	751-1000	26	74		190
	1001-1500	22	78		151
	Powyżej 1500 zł	22	78		107
Ocena własnych war. mater.	Złe	27	72	1	160
	Średnie	21	78	1	464
	Dobre	19	81	0	415
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	28	72		56
	Raz w tygodniu	17	83	0	498
	1-2 razy w miesiącu	14	85	1	167
	Kilka razy w roku	33	66	1	206
	W ogóle nie uczestniczy	25	74	1	112
Poglądy polityczne	Lewica	24	76		130
	Centrum	22	76	1	315
	Prawica	21	79		344
	Trudno powiedzieć	18	81	0	249

Tabela 7

		Gdzie, w jakich miejscach, hałas dokucza Panu(i) szczególnie? Czy w miejscach wypoczynku – w parkach, na plaży, na basenie?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		12	87	1	1029
Płeć	Mężczyźni	13	87	1	489
	Kobiety	12	87	1	540
Wiek	18-24 lata	17	83	1	144
	25-34	14	86	0	191
	35-44	13	85	1	157
	45-54	12	87	1	172
	55-64	10	89	1	176
	65 lat i więcej	9	91	1	189
Miejsce zamieszkania	Wieś	5	94	1	385
	Miasto do 20 tys.	9	91	1	139
	20-100 tys.	14	86		201
	101-500 tys.	17	81	2	166
	501 tys. i więcej mieszk.	28	71	1	138
Wykształcenie	Podstawowe	6	93	1	275
	Zasadnicze zawodowe	6	94	0	259
	Średnie	18	81	1	348
	Wyższe	21	78	1	148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	21	78	1	79
	Średni personel, technicy	25	75		41
	Pracownicy adm.-biurowi	16	81	3	67
	Pracownicy usług	11	87	1	62
	Robotnicy wykwalifikowani	8	92		119
	Robotnicy niewykwalifik.	11	88	1	64
	Rolnicy	1	97	2	54
Pracujący na własny rach.	18	82		40	
Bierni zawodowo	Renciści	10	90		73
	Emeryci	10	89	1	238
	Uczniowie i studenci	17	81	1	71
	Bezrobotni	9	90	1	62
	Gospodynie domowe i inni	10	90		60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	16	84	1	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	17	79	4	84
	sekt. pryw. poza rolnict.	15	85		227
	prywatnym gosp. rolnym	1	97	1	59
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	10	89	1	192
	501-750	8	92		161
	751-1000	9	90	1	188
	1001-1500	20	80	0	148
	Powyżej 1500 zł	20	80		107
Ocena własnych war. mater.	Złe	11	88	1	156
	Średnie	11	88	1	460
	Dobre	14	86	1	413
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	7	93		56
	Raz w tygodniu	10	89	1	492
	1-2 razy w miesiącu	11	89	1	166
	Kilka razy w roku	18	81	1	206
	W ogóle nie uczestniczy	15	84	1	110
Poglądy polityczne	Lewica	19	81	1	131
	Centrum	14	85	1	314
	Prawica	13	87	1	340
	Trudno powiedzieć	6	93	1	244

Tabela 8

		Gdzie, w jakich miejscach, hałas dokucza Panu(i) szczególnie?		Liczba osób
		Badani odczuwający dokuczliwość hałasu przynajmniej w jednym z miejsc wymienionych w pytaniu	Badani nieodczuwający dokuczliwości hałasu w żadnym z miejsc wymienionych w pytaniu	
		%	%	
Ogółem		72	28	1041
Płeć	Mężczyźni	75	25	491
	Kobiety	70	30	550
Wiek	18-24 lata	73	27	144
	25-34	78	22	193
	35-44	81	19	158
	45-54	75	25	173
	55-64	72	28	176
	65 lat i więcej	57	43	197
Miejsce zamieszkania	Wieś	58	42	388
	Miasto do 20 tys.	78	22	144
	20-100 tys.	77	23	203
	101-500 tys.	78	22	167
	501 tys. i więcej mieszk.	93	7	138
Wykształcenie	Podstawowe	56	44	281
	Zasadnicze zawodowe	68	32	261
	Średnie	82	18	352
	Wyższe	88	12	148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	88	12	79
	Średni personel, technicy	88	12	41
	Pracownicy adm.-biurowi	78	22	67
	Pracownicy usług	76	24	62
	Robotnicy wykwalifikowani	82	18	121
	Robotnicy niewykwalifik.	70	30	64
	Rolnicy	58	42	55
	Pracujący na własny rach.	89	11	40
Bierni zawodowo	Renciści	63	37	74
	Emeryci	63	37	243
	Uczniowie i studenci	78	22	71
	Bezrobotni	70	30	62
	Gospodynie domowe i inni	63	37	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	81	19	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	86	14	85
	sekt. pryw. poza rolnict.	84	16	228
	prywatnym gosp. rolnym	60	40	59
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	66	34	195
	501-750	64	36	163
	751-1000	71	29	190
	1001-1500	79	21	151
	Powyżej 1500 zł	84	16	107
Ocena własnych war. mater.	Złe	69	31	161
	Średnie	68	32	465
	Dobre	79	21	415
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	75	25	56
	Raz w tygodniu	68	32	498
	1-2 razy w miesiącu	67	33	167
	Kilka razy w roku	83	17	207
	W ogóle nie uczestniczy	80	20	112
Poglądy polityczne	Lewica	74	26	131
	Centrum	75	25	315
	Prawica	74	26	344
	Trudno powiedzieć	66	34	250

Tabela 9

		Czy zdarza się, że w Pana(i) pracy jest Pan(i) narażony(a) na uciążliwy hałas				
		związany z miejscem pracy – z pracą maszyny, sprzętu biurowego	instalacyjny – rury i instalacje wodociągowe, kanalizacyjne	związany z głośnym zachowaniem współpracowników	związany z centralnie włączoną głośną muzyką, reklamami	uliczny, drogowy
		%	%	%	%	%
Ogółem		37	6	12	4	21
Płeć	Mężczyźni	46	7	6	3	24
	Kobiety	26	5	19	5	17
Wiek	18-24 lata	39	9	17	5	26
	25-34	43	5	14	7	22
	35-44	36	8	12	4	24
	45-54	33	4	12	1	14
	55-64	28	5	3		19
	65 lat i więcej					13
Miejsce zamieszkania	Wieś	41	6	9	3	17
	Miasto do 20 tys.	33	2	9	2	17
	20-100 tys.	39	9	9	5	25
	101-500 tys.	32	5	12	9	28
	501 tys. i więcej mieszk.	31	6	24	3	21
Wykształcenie	Podstawowe	40	4	10	2	13
	Zasadnicze zawodowe	46	5	7		23
	Średnie	36	8	14	6	21
	Wyższe	23	3	16	7	21
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	24	1	13	4	18
	Średni personel, technicy	40	13	18	6	22
	Pracownicy adm.-biurowi	21	5	15	8	17
	Pracownicy usług	32	6	19	8	25
	Robotnicy wykwalifikowani	61	14	14	2	19
	Robotnicy niewykwalifik.	37	3	7	4	19
	Rolnicy	37			2	12
Pracujący na własny rach.	28		7		46	
Bierni zawodowo	Renciści					
	Emeryci	13				27
	Uczniowie i studenci	16		16		16
	Gospodynie domowe i inni					
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	29	6	10	2	16
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	42	9	25	7	22
	sekt. pryw. poza rolnict.	40	6	11	5	26
	prywatnym gosp. rolnym	33			1	12
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	41	6	14	5	16
	501-750	47	9	8	5	24
	751-1000	33	7	12	4	18
	1001-1500	36	4	18	1	29
	Powyżej 1500 zł	34	3	13	2	20
Ocena własnych war. mater.	Złe	40	8	15	4	32
	Średnie	38	7	9	4	16
	Dobre	35	5	14	4	22
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	27	14	12	7	7
	Raz w tygodniu	37	4	9	4	19
	1-2 razy w miesiącu	29	7	8	1	22
	Kilka razy w roku	44	8	19	5	20
	W ogóle nie uczestniczy	32	4	16	6	33
Poglądy polityczne	Lewica	28	9	15	2	16
	Centrum	41	4	13	3	22
	Prawica	34	7	10	6	21
	Trudno powiedzieć	38	5	12	5	22

Tabela 9 (cd.)

		Czy zdarza się, że w Pana(i) pracy jest Pan(i) narażony(a) na uciążliwy hałas				Liczba osób
		kolejowy	lotniczy	przemysłowy – budowa, fabryka, huta	innego rodzaju	
		%	%	%	%	
Ogółem		4	2	7	5	504
Płeć	Mężczyźni	4	2	10	5	267
	Kobiety	3	3	4	4	237
Wiek	18-24 lata	5	2	11	2	54
	25-34	4	1	9	7	154
	35-44	6	5	6	6	130
	45-54	3	1	3	1	109
	55-64		4	6	5	51
	65 lat i więcej					6
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	1	4	6	181
	Miasto do 20 tys.	4		2	3	62
	20-100 tys.	1	4	14	4	104
	101-500 tys.	6	5	6	3	76
	501 tys. i więcej mieszk.	4	3	9	5	81
Wykształcenie	Podstawowe			8	2	52
	Zasadnicze zawodowe	6	2	6	4	144
	Średnie	3	2	6	3	200
	Wyższe	4	4	9	9	108
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	6	3	6	12	75
	Średni personel, technicy	6		12	11	39
	Pracownicy adm.-biurowi	3	4	8	2	62
	Pracownicy usług	2		4		56
	Robotnicy wykwalifikowani	6	2	10	4	111
	Robotnicy niewykwalifik.	2	2	7	1	59
	Rolnicy		2	2	7	49
	Pracujący na własny rach.	5	7	6		39
Bierni zawodowo	Renciści					1
	Emeryci					6
	Uczniowie i studenci					5
	Gospodynie domowe i inni					1
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	5	3	4	12	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	3	2	13		85
	sekt. pryw. poza rolnict.	4	3	8	2	226
	prywatnym gosp. rolnym		1	2	5	58
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	5	5	10	4	85
	501-750	3		6	1	60
	751-1000	6	2	3	6	93
	1001-1500	2	1	3	6	76
	Powyżej 1500 zł	4	2	12	9	67
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	5	6	4	46
	Średnie	5	3	6	4	194
	Dobre	3	1	8	5	264
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu			8	5	17
	Raz w tygodniu	3	3	5	4	229
	1-2 razy w miesiącu	6	2	8	3	91
	Kilka razy w roku	4	2	8	9	120
	W ogóle nie uczestniczy	2	2	12		48
Poglądy polityczne	Lewica	8	2	3	5	61
	Centrum	3	2	10	6	168
	Prawica	2	2	6	4	170
	Trudno powiedzieć	5	3	5	3	106

Tabela 10

		Czy zdarza się, że w Pana(i) mieszkaniu/domu jest Pan(i) narażony(a) na nadmierny hałas:				
		domowy – telewizor, radio, komputer, sprzęt AGD	instalacyjny – rury i instalacje wodociągowe, kanalizacyjne	sąsiedzki – imprezy, głośna muzyka, kłótnie za ścianą	uliczny, drogowy	kolejowy
		%	%	%	%	%
Ogółem		14	4	11	33	6
Płeć	Mężczyźni	14	4	11	34	8
	Kobiety	15	4	11	32	5
Wiek	18-24 lata	16	3	15	27	10
	25-34	20	7	11	38	9
	35-44	23	3	9	31	6
	45-54	12	5	8	32	4
	55-64	12	4	14	35	4
	65 lat i więcej	5	1	10	32	4
Miejsce zamieszkania	Wieś	12	2	3	20	2
	Miasto do 20 tys.	9	3	9	33	3
	20-100 tys.	15	7	15	39	8
	101-500 tys.	14	3	16	42	12
	501 tys. i więcej mieszk.	28	7	24	47	10
Wykształcenie	Podstawowe	9	2	8	28	5
	Zasadnicze zawodowe	11	4	7	30	5
	Średnie	18	5	16	38	8
	Wyższe	21	5	13	35	8
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	17	8	13	25	2
	Średni personel, technicy	30	7	30	40	11
	Pracownicy adm.-biurowi	20	3	5	42	12
	Pracownicy usług	16	4	10	37	10
	Robotnicy wykwalifikowani	16	7	10	32	3
	Robotnicy niewykwalifik.	14	4	12	36	13
	Rolnicy	7	1	1	16	
Pracujący na własny rach.	31	2	7	32	13	
Bierni zawodowo	Renciści	12	4	9	30	3
	Emeryci	7	2	12	34	4
	Uczniowie i studenci	12	3	18	26	10
	Bezrobotni	24	8	13	45	2
	Gospodynie domowe i inni	13	4	9	31	8
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	15	4	11	33	6
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	19	8	13	25	5
	sekt. pryw. poza rolnict.	22	4	11	38	11
	prywatnym gosp. rolnym	8	2		16	2
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	16	3	7	31	4
	501-750	13	5	10	29	6
	751-1000	17	4	11	36	6
	1001-1500	11	1	13	38	7
	Powyżej 1500 zł	17	8	18	34	8
Ocena własnych war. mater.	Złe	13	6	11	40	2
	Średnie	12	4	10	30	5
	Dobre	17	3	12	33	8
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	17	7	14	39	8
	Raz w tygodniu	11	3	8	30	5
	1-2 razy w miesiącu	13	4	7	29	5
	Kilka razy w roku	21	6	18	38	7
	W ogóle nie uczestniczy	19	4	15	40	12
Poglądy polityczne	Lewica	19	5	12	36	7
	Centrum	15	4	10	30	7
	Prawica	15	4	14	34	5
	Trudno powiedzieć	10	3	9	32	6

Tabela 10 (cd.)

		Czy zdarza się, że w Pana(i) mieszkaniu/domu jest Pan(i) narażony(a) na nadmierny hałas:					Liczba osób
		lotniczy	osiedlowy – psy, zabawy dzieci i młodzieży na podwórku	przemysłowy, dochodzący z pobliskiej fabryki, budowy	związany z bliskimi miejscami zabaw, rozrywki i sportu	Innego rodzaju	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		3	16	2	3	1	1040
Płeć	Mężczyźni	3	17	2	4	2	491
	Kobiety	4	16	2	2	1	549
Wiek	18-24 lata	3	19	1	5	4	144
	25-34	2	16	1	3	1	193
	35-44	6	15	2	2	2	158
	45-54	4	18	3	1	1	173
	55-64	1	15	3	4	1	176
	65 lat i więcej	3	14	1	3	1	196
Miejsce zamieszkania	Wieś	1	6	1	2	1	388
	Miasto do 20 tys.	2	13	1	1	1	144
	20-100 tys.	4	21	3	5	1	203
	101-500 tys.	3	25	4	5	1	167
	501 tys. i więcej mieszk.	12	30	1	3	4	138
Wykształcenie	Podstawowe	2	13	1	3	1	280
	Zasadnicze zawodowe	3	14	2	4	1	261
	Średnie	3	19	2	3	2	352
	Wyższe	7	19	3	2	4	148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	4	18	3	3	2	79
	Średni personel, technicy	3	18		2	5	41
	Pracownicy adm.-biurowi	3	22	4	1		67
	Pracownicy usług	4	19	2	4	4	62
	Robotnicy wykwalifikowani	5	15	2	2		121
	Robotnicy niewykwalifik.	8	15	2	2	2	64
	Rolnicy	2	2			1	55
Pracujący na własny rach.	9	7	2	2	4	40	
Bierni zawodowo	Renciści	4	19	1	3	3	74
	Emeryci	2	14	2	3	1	242
	Uczniowie i studenci		16		5	2	71
	Bezrobotni	4	33	4	9		62
	Gospodynie domowe i inni		13	2	2	2	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	5	12	1	2	1	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	3	22	4	6	1	85
	sekt. pryw. poza rolnict.	6	17	2	2	3	228
	prywatnym gosp. rolnym	4	4			1	59
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	3	11	2	3		195
	501-750	1	18	1	2	1	163
	751-1000	4	20	1	5	2	190
	1001-1500	3	19	3	1	3	151
	Powyżej 1500 zł	5	19	3	2	1	107
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	20	2	3		160
	Średnie	3	13	3	2	1	465
	Dobre	4	18	1	4	2	415
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	2	16				56
	Raz w tygodniu	2	9	2	2	1	498
	1-2 razy w miesiącu	2	18	2	1	1	167
	Kilka razy w roku	5	23	3	7	2	207
	W ogóle nie uczestniczy	8	29	2	3	1	112
Poglądy polityczne	Lewica	5	20	1	3	1	131
	Centrum	3	17	2	4	1	315
	Prawica	4	15	2	4	3	344
	Trudno powiedzieć	1	14	1	1	1	250

Tabela 11

		Czy z powodu nadmiernego hałasu ma Pan(i) jakieś kłopoty ze zdrowiem i samopoczuciem czy raczej nie?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		10	89	1	1040
Płeć	Mężczyźni	9	91	1	491
	Kobiety	11	88	1	549
Wiek	18-24 lata	4	95	1	144
	25-34	3	96	1	193
	35-44	10	89	1	157
	45-54	13	85	2	173
	55-64	14	86		176
	65 lat i więcej	14	85	1	197
Miejsce zamieszkania	Wieś	7	92	1	388
	Miasto do 20 tys.	4	96		143
	20-100 tys.	10	87	3	203
	101-500 tys.	14	86		167
	501 tys. i więcej mieszk.	16	83	1	138
Wykształcenie	Podstawowe	11	88	1	281
	Zasadnicze zawodowe	13	86	1	261
	Średnie	8	91	1	351
	Wyższe	6	93	1	148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	6	91	2	79
	Średni personel, technicy	16	84		41
	Pracownicy adm.-biurowi	2	98		66
	Pracownicy usług	8	90	3	62
	Robotnicy wykwalifikowani	11	86	3	121
	Robotnicy niewykwalifik.	12	88		64
	Rolnicy	5	93	1	55
	Pracujący na własny rach.	3	97		40
Bierni zawodowo	Renciści	13	87		74
	Emeryci	15	84	1	243
	Uczniowie i studenci	4	96		71
	Bezrobotni	4	96		62
	Gospodynie domowe i inni	12	88		61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	8	90	2	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	10	86	4	85
	sekt. pryw. poza rolnict.	8	92	1	228
	prywatnym gosp. rolnym	3	96	1	59
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	8	91	1	195
	501-750	10	89	1	163
	751-1000	14	85	1	190
	1001-1500	10	89	1	151
	Powyżej 1500 zł	8	91	1	107
Ocena własnych war. mater.	Złe	17	82	1	160
	Średnie	10	89	1	465
	Dobre	6	93	1	415
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	17	83		56
	Raz w tygodniu	8	91	1	498
	1-2 razy w miesiącu	5	94	1	167
	Kilka razy w roku	14	84	2	207
	W ogóle nie uczestniczy	13	87		112
Poglądy polityczne	Lewica	8	90	2	131
	Centrum	8	90	1	315
	Prawica	10	90	1	344
	Trudno powiedzieć	12	87	1	250

Tabela 12

		Czy z powodu nadmiernego hałasu cierpi Pan(i) na:				
		bezsenna	przetypienie słuchu, głuchotę	chorobę wibracyjną	nadciśnienie, choroby serca	trudności ze skupieniem się, zaburzenia koncentracji, uwagi
		%	%	%	%	%
Ogółem		5	5	0	3	5
Płeć	Mężczyźni	4	6	0	3	4
	Kobiety	6	5	0	3	5
Wiek	18-24 lata	2				2
	25-34	1	1			3
	35-44	2	6	2	1	4
	45-54	6	6		5	5
	55-64	8	8		5	8
	65 lat i więcej	9	8	1	7	6
Miejsce zamieszkania	Wieś	3	4	1	2	4
	Miasto do 20 tys.	3	2		2	2
	20-100 tys.	5	5		5	4
	101-500 tys.	9	6	0	4	9
	501 tys. i więcej mieszk.	6	8		5	7
Wykształcenie	Podstawowe	8	6	0	5	6
	Zasadnicze zawodowe	6	7	0	3	6
	Średnie	3	3	0	3	3
	Wyższe	1	4			5
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	1	2			6
	Średni personel, technicy		12	2	7	4
	Pracownicy adm.-biurowi		1	1	1	1
	Pracownicy usług	2	3		2	2
	Robotnicy wykwalifikowani	5	9	1	1	3
	Robotnicy niewykwalifik.	7	5		5	9
	Rolnicy		1			4
Pracujący na własny rach.	3	3			3	
Bierni zawodowo	Renciści	9	6		5	6
	Emeryci	9	8	0	6	6
	Uczniowie i studenci	3				3
	Bezrobotni	2	2		2	2
	Gospodynie domowe i inni	8	6		6	8
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1	4		2	4
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	5	7	2	4	5
	sekt. pryw. poza rolnict.	3	5		2	4
	prywatnym gosp. rolnym					3
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	4	4	1	2	6
	501-750	5	7		3	4
	751-1000	9	8		8	7
	1001-1500	5	4		5	4
	Powyżej 1500 zł		4			2
Ocena własnych war. mater.	Złe	12	6	1	6	9
	Średnie	5	6	0	3	5
	Dobre	2	3	0	2	3
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	8	12	3	5	11
	Raz w tygodniu	4	4	0	3	4
	1-2 razy w miesiącu	3	3		2	2
	Kilka razy w roku	8	5		4	7
	W ogóle nie uczestniczy	5	8		4	7
Poglądy polityczne	Lewica	3	6		4	4
	Centrum	4	4	0	3	4
	Prawica	5	4		3	4
	Trudno powiedzieć	7	7	1	3	7

Tabela 12 (cd.)

		Czy z powodu nadmiernego hałasu cierpi Pan(i) na:					Liczba osób
		bóle głowy, zawroty głowy, migreny	nerwowość, rozdrażnienie, nadpobudliwość	przemęczenie	trudności z uczeniem się, wykonaniem pracy	inne dolegliwości	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		6	7	7	2	0	1040
Płeć	Mężczyźni	5	6	6	2		491
	Kobiety	8	9	7	2	0	549
Wiek	18-24 lata	2	3	4	2		144
	25-34	3	3	2	2		193
	35-44	10	9	9	3		157
	45-54	7	10	9	3		173
	55-64	8	9	9	1		176
	65 lat i więcej	9	10	8	1	1	197
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	6	6	2		388
	Miasto do 20 tys.	3	3	3			143
	20-100 tys.	8	8	6	1	1	203
	101-500 tys.	10	12	11	5		167
	501 tys. i więcej mieszk.	11	10	9	3		138
Wykształcenie	Podstawowe	7	9	8	1		281
	Zasadnicze zawodowe	8	10	8	1	0	261
	Średnie	6	5	7	3	0	351
	Wyższe	5	4	4	4		148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	5	5	4	5		79
	Średni personel, technicy	15	9	16	7		41
	Pracownicy adm.-biurowi	1	2	2	1		66
	Pracownicy usług	5	8				62
	Robotnicy wykwalifikowani	6	10	9	2		121
	Robotnicy niewykwalifik.	9	9	9	4		64
	Rolnicy	4	4	4	2		55
	Pracujący na własny rach.	3	3	3	3		40
Bierni zawodowo	Renciści	8	9	11	3		74
	Emeryci	8	9	8	1	1	243
	Uczniowie i studenci	3	3	4	3		71
	Bezrobotni	4	4	4			62
	Gospodynie domowe i inni	10	10	10			61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	7	6	7	3		135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	7	9	8	4		85
	sekt. pryw. poza rolnict.	6	7	5	3		228
	prywatnym gosp. rolnym	1	3	3	1		59
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	6	8	8	1		195
	501-750	6	7	7	3		163
	751-1000	11	12	11	1	1	190
	1001-1500	5	5	6	2		151
	Powyżej 1500 zł	6	4	2	2		107
Ocena własnych war. mater.	Złe	12	13	12	2	1	160
	Średnie	6	8	7	2	0	465
	Dobre	5	5	4	2		415
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	12	14	12	5		56
	Raz w tygodniu	5	5	6	2	0	498
	1-2 razy w miesiącu	3	5	3	1		167
	Kilka razy w roku	9	10	10	2		207
	W ogóle nie uczestniczy	8	10	7	3		112
Poglądy polityczne	Lewica	5	4	5	1		131
	Centrum	5	6	6	2	0	315
	Prawica	7	7	7	2		344
	Trudno powiedzieć	9	11	9	3	0	250